

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEII,|| BERGOMATIS,|| E SOCIETATE ||
IESV,|| HISTORIARVM || INDICARVM || LIBRI XVI.||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV.||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Historiarvm Indicarvm Liber Septimvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

HISTORIARVM INDICARVM LIBER SEPTIMVS.

NTEREA Sultanus Campson, ad abolendam accepte ad Dium clavis maculam, & arcenos Arabia Lusitanos, classem omni conatu ad Suezium reparabat, auctore maxime Hoceno Persa, de quo supra docimus. Is, cum ex Dienisi prælio, Campsonis iram non sine causa pertimescens, ad Mamudium perfugisset Cambaiæ Regem; placandi Campsonis, & recuperandæ pristinæ dignitatis & gratiæ, tale consilium inijt. Gidda est emporium in Arabico sinu, dici fermè itinere à Meca; idemque portus peregrinis, qui prava inducti religione, ad falsi prophetæ sepulchrum vnde confluunt. Ea vrbs, quod nullis clausa mœnibus, nullo præsidio vel arce teneretur; & aliquoties iam à Campsone defecrat, & Arabum campestrium, quos vocant Baudinos, incursionibus repentinis erat vehementer infesta. Porro Lusitani si frequenti nauigatione ijs regionibus adsuefcerent; metuendum erat, ne Gidda nullo negotio occupata, eodem impetu Mecanam euerterent etiam; ac Mahometis reliquias, ad solatium interceptas ab Saracenis Hierosolymæ, dissiparent. Eo animaduerso periculo Hocenus, totam rem cum Cambiano Rege primum, dein cum satrapis & principibus contulit, publicamque iactando causam; & religionem ac pietatem (ut sèpè fit) priuatis rationibus

S 4

præ-

prætexendo, facile obtinuir, ut contra vim lib-
nam, cingendæ muris Giddæ magna sibi da-
Rege, tum à priuatis, pecuniæ subsidia præbe-
tur. Cum ijs subsidijs Giddam delatus, inge-
oppidanorum latitia excipitur. Inde primum
sus Campsonem compellare per litteras, culpo-
dis nuper acceptæ, neglectas in religiones, &
ita a numinis iram artificiosè collata; docet,
esse in animo, ad sacrarium Mahometis ob-
tuendum iniuria, & Lusitanos Arabico littore
hibendos, Giddam vndique apertam firmare
nimentis: id vbi summa ciuium voluntate per-
rit; tum etiam, in Campsonis gratiam, nec opa-
tibus ijs arcem imponere; ne, quod antea fecer-
in posterum ab eius imperio atq; auctoritate
scilicet. In eam rem affatim sibi pecunia alii
suppetere: tantum à Campsone sibi peritis
toribus opus esse, postremò hortabatur, vnde
sum conatus nostrorum, classem sine mora
ret: accensisque ad Mahometanam tuendam
Christianosque pellendos, Indorum principes
studijs, ne decesser. Ea satisfactione, tamquam
studio religionis delinitus Campson, non tra-
dò posuit; sed etiam structores & architectos
dam exemplò deportandos curauit: quorum
dua opera, & Hoceni sedulitate, breui muris
propugnaculis vrbi circundatus est. arcis cit-
endæ, quod maturum eius rei tempus nondum es-
set, cura in posterum dilata. Simul etiam, con-
prehensis in Alexandrino portu nauibus filiis
Italici maximè generis, & cum noua materia tra-
missis, vt ante, Suezium; classis ædificata
iorum nauium, quæ partim remis, partim re-
agerentur, septem circiter & viginti. In eis e-
pib
Ara
mè
sum
Mit
fini
no;
mil
rab
ac I
qui
fen
one
vtr
pro
tia
atc
us
qu
im
ad
ref
sti
da
Si
mi
ab
te
ra
ge
q
ca
n
pub

pibatæ impositi ad tria millia , miseri Mammaluci
Arabesque; & ex alijs nationibus Christianæ fer-
mè fidei desertores . Omnibus ijs præpositus cum
summo imperio nobilis archipirata Solimanus
Mitylenæus , qui tum propter latrocinia Turcicis
finibus exsulabat , adiuncto legato eodem Hoce-
no; quem pro Mir Hoceno , Amirasen , vocabuli si-
militudine decepti , dixeré nonnulli . Erant tum A-
rabicæ fauces , quasi victorix præmium , Aegyptijs
ac Lusitanis in medio positæ : neque erat dubium ,
quin vtri priores ea claustra custodijs occupa-
fent ; Arabicum pelagus , totamque eam nauigati-
onem essent in potestate habituri . itaque iijdem
vtrinque artibus & consilijs certabatur . vtrisque
propositū erat Adeno potiri : sin id minus è senten-
tia cederet ; vicinum aliquem locum permunire ,
atque obtinere præsidij . Quod cùm Albuquer-
cius iam ante frustra tentasset ; tum Solimanus quo-
que aggressus , cum vniuersa classe primū omni-
um Adenum accessit . & initio conatus oppidanos
ad voluntariam deditiōnem allicere ; cùm ferocia
responsa tulisset ; vrbem summa vi oppugnare con-
stituit , ignarus , præter muros turrefque præuali-
das , quām illa firmo ac fideli præsidio teneretur .
Si quidem ad primos Aegyptiæ classis nuntios , A-
miriani præfecti accitu , non è vicinis modò locis
magna auxilia conuenerant ; sed ipse quoque Rex ,
ab Elach vrbē , quæ caput est regni , cum haud con-
temnenda militum manu raptim eō sese contule-
rat . Igitur admotis ab Solimano triremibus , vario
genere tormentorum vrbis acriter quarti cæpta . iā-
que crebris iætibus labefacta nō exigua muri pars
cum ingenti fragore prociderat : & Solimanus Mâ-
malucos ad ineundam forti animo pugnam hor-

S 5 tatus,

tatus, veteremque militiae gloriam nouo de-
augendam; copias ad latus exponit. perque pri-
factum ruina iter ausus in urbem irrumpere, pri-
ter opinionem acerrimè resistentibus oppida-
cum magna suorum cæde vulneribusque re-
latur. Ergo, tum ex propugnatorum frequentia
ex vnius temere tentati prælij euentu coniecta
quam non suarum virium ea oppugnatio effe-
scens trepidè nauibus, retrò ad Camaranum
tit iter. Ibi, exposito omni fabrili instrumento
doneus arcu extenuenda locus eligitur, ac pol-
fundamentis, intenta cura & labore murus du-
tur latus pedes duodecim. Ceterum, super-
te in id multitudine, Solimanus, ne orio latu-
haberet statua; Hocenum cum nauali maxima-
ba ad opus promouēdum reliquit. ipse cum ex-
dito milite in continentem egressus; oppida-
rabie Felicis, Zebitum, duodecim fermè leu-
mari, improviso aduentu cepit. Locus erat cum
fertus opibus; tum etiam elegantia & cultu vici-
dus, ibi dum Solimanus partim amoenitatem
nis, partim dulcedine prædæ retentus, mora-
hit; interea ad Camaranum tristes nuntijancen-
tore afferuntur, Campsonem cum omnibus
pijs ab Selymo Ottomano deletum. Hocena
& ab innato Persis in Græcos odio, Solimanus
uersaretur; & antelatum eum sibi in maris pro-
ductura periniquo pateretur animo, oblatam occi-
onem audire arripuit, ab eius auctoritate chil-
os abducendi concione aduocata, cunctos hor-
tatur, vt quoniam Aegyptia res in extremum pro-
ducta discrimen operosa, & inutili abiecta mu-
tatione, secum ad urbem Giddam è vestigio redire
oppidumque in primis opportunum, acce-
pta

firmatum opere; itemque classem tanto impendio & labore paratam, Aegyptio imperio seruare nitantur. Neque in id, consulo imperatore opus esse; qui & incerta fide vir, & natura Ottomanico addictus nomini; quæ prima se dederit facultas placandi ac demerendi Selymi; nulla iurisurandi religione rem Aegyptiam sit hosti teterrimo proditurus. Ea oratione gratius nihil ad aures Aegyptiorum accidere potuit. nam præterquam quod cæli, & aquarum granitate, valetudo maximæ partis tentari erat capta; fremebant insuper, se in fôrdo, ac laborioso, & nullius emolumenti ministerio relictos; cum interim cæteri, partim vrbis opulentæ spolijs ditarentur; partim etiam ad satietatem se se in somnum, accibum, aliasque voluptates immergerent. Inde, omissa ædificatione, vñanimes Giddam exemplò traiiciunt; nauigis aliquot ad Arabicum littus non tam in Solimani gratiam, quam ad Mammalucos deportandos relictis. Id vbi resciuit imperator; ictus atrocitate facinoris, perfidum ac seditiosum Hocenum incipitans, cum ea quam habebat manu sine mora subiequitur. Ad urbem Giddam appropinquanti portæ ab Hoceno clausæ, tum verò accensus rabie ac furore Solimanus palâ se ad oppugnationē accingere, cruentaq; inter ipsos Mahometanos haud dubiè pugna imminebat; ni Paracates, Mecanæ presul ædis, cognito periculo, confessim aduolasset. Eiūs aduentu sedata certamina, patuitque Solimano introitus, ea lege, ut dum de Campfonis voluntate vel obitu certiora afferrentur, ijs quas tum habebat copijs dux vterque separatim præcesset. Cæterum intromissus Mitylenæus, fide nimirum egit Aegyptia. Comprehensum fraude Hocenum,

cenum, vti opibus imperioq; plus poterat, in
cula conijcit: dein silentio noctis prouectum
remi in altum, fluib; mergi iubet. Ita, ad
Solimanum, reru omnium potestas, & arbitrio
redijt. Ac paulo post, explorato & cognito
Campsonis exitu; vt in gratiam cum Selymon
ret, trahendis in Ottomanicam ditionem om
bus circa nationibus populisque, operam de
nauavit egregiam: ac demum ab Solimano
ini filio Caire praefecturam adeptus est. At Em
manuel, de Sultani comparatione rursus ab Rh
certior factus; ad Prætorem Lupum Soarium
rebus ijs maturè perscripserat; mandauerat
contra eum apparatum summa ope instru
se; ac quanta maxima posset classe vltro ad
biā tenderet; neu Aegyptios cum Indis con
gi (nam id erat ijs initio constitutum) vllatu
ne pateretur. Soarius, ab dimisso in Sinas An
dio, statim ad eam expeditionem omnes cum
cogitationes intenderat: adhibitaq; diligenter
ues, quot antea nunquam, septem & triginta
& tis rebus ornarat. Cum ijs profectus ab Gou
ter Cambaiam Armuziamque, repente ad di
num applicuit. Perculsum inopinato adueni
classis magnitudine Amirianus, qui magnu
ri partem è recenti Aegyptiorum oppugna
stratam adhuc ruinis haberet; excidium metu
tempori paruit; & claves vrbis confessim ad
tanum suppliciter misit: & cur sibi minus cum
buquercio conuenisset, causatus præfractu
sperum ingenium viri; se ad vrbem deduc
acciendum intro præsidium, & imperatice
da paratum ostendit. Omnia præclara etar e
sio tam opportunæ potiundæ vrbis; & maximo

Lusitanæ compendio, Saracenis & Aegyptijs Indicum mare in omne tempus intercludendi. Verum Soarius, antiqui moris homo, qui nimis alienam e sua estimaret fide, ne quid copiarum in ea custodia relinquere cogeret; atq; ut quam integerrimas ad hostem afferret vires; prauo, quin potius nullo consilio, rem in posterum distulit: in præsentia, commeatu multiplici in classem exato, ad Camaranum processit. At Amirianus, & incola, ingenti leuati metu, nulla mora interposita reficere muros, alimenta conuehere, custodias augere, nitique certatim, ut tam eximiæ, tamque insperata superum in sece indulgentiæ, pro sua quisque parte respondeant. Interim ad Camaranum fœda tempestate naues Lusitanæ amissæ quattuor, quibus, præter validam iuuentutem, omnis etiam vehebatur ædificandi apparatus. dein, cum nusquam appareret hostis, dimissæ ad explorandos maris recessus aliquot actuarix. In eas cum incidisset excussum ex Aegyptia classe nauigium, in quo erant Italici fabri fermè triginta, cognitum ex ijs est, Solimanum Giddæ se continere, subductis in tutum nauibus magnam ibi sollicitudinem, magnum esse terorem; quod Lusitani ad dimicandum parati omnium virium mole aduentare dicuntur. proinde, si perculsis quam primùm instet; urbem haud dubiè vel armis, vel conditionibus, in potestatem esse venturam. Hoc nuntio erectus Prætor, exemplò Giddam iter edixit. Ut in conspectu fuit classis, primò in vrbe vsq; adeò trepidatum est, vt desperata defensione oppidani vulgo pararent fugam: Prætoris dein mora, & Solimani adhortatio restituit animos. Et copiæ ab eodem extra mœnia productæ, ad ostentandam hosti fiduciam,

ciam, instructo agmine decurrere. Addebat
ciam ipsa loci regio: quod vrbis à mari, admodum
fidoſo accessu, cœcis & humilibus circa vadis,
no tantum, & eo ſinuoso ac per angulo aditum
ripo, cuius cum in ipſo flexu castellum exci-
tum etiam alijs locis tormenta in hostes oppo-
nē direxerant. Quæ omnia non tam ad reficiendū
extimore oppidanos, quam ad abſterendum a
gressu Prætorem valuerē. Ergo, ne Lusitanam
in diſcriamen obijceret, nequicquam expoſitam
pugnam milite, & minoribus præfectis tantam
nauia notam inuri nomini Lusitano querentem
Prætor oppido abſtinuit; paucas tantum nauias
portu ſuccedit: ac tanto apparatu nulla regia
explodentibus & exſibilantibus de more barba
ineunte iam hyeme ad Camaranum reuertit.
quod nulla ad edificandum clementa ſuppetet
inchoatum ab Aegyptijs opus inſtitit demoli-
Quo in opere dum dies noctesque nauialis tra-
versatur; ex aeris intemperie graffari morbi
classarios capiunt: ac paucis mensibus tetra lue-
ſumpti permulti, accedebat ad granitatē coadi-
gna annonę difficultas, ut in deferto loco, & hor-
li circa regione. Tantum è Ceilifo proximo via
Arabes venalia cibaria ad littus comportare con-
perunt, fed carē Lusitanis id ſubſidium ſtetit. Lau-
bus unus e classe ad commercium quotidie con-
meabat. Is, cum nihil tale nostri timerent; ab do-
bus ſpeculatorijs Aegyptiorum nauigij, indi-
& fraude Ceilifanorum excipitur. Lusitani ſep-
decim in eo lembo nauigabant. Comprehendentes,
& minimè tum vulgari munere, ad Selymum
ab Solimano tranſmisſi ſunt. Inter hafce cladem
ærumnas, hyberna tranſacta, & aperiente

vere. Prætor, ne nihil omnino egisse videretur; ex
Arabico sinu ad Africum littus træcitur. Aualites
ibi est emporium olim nobilissimum: nunc, vt hu-
manæ sunt vices, negotiatoribus infrequens, ac
vulgò Zeila appellatur; nullis vallatū incenibus,
aut propugnaculis: actum, propter finitima cum
Abassino bella, magna ex parte desertum, modico,
tantum in speciem, reguli præsidio tenebatur. Id
oppidum, quod Solimano Adenum petenti eni-
xe fauerat, omniaque necessaria benigne suppedita-
rat; Lusitanus Prætor oppugnare ac delere con-
stituit. Expositis cohortibus aliquot, per minores
duces haud ita magno certamine confecta res est:
cæsisque custodibus, in ipsa tecta facibus & incen-
dijs adeo acerbè fœnitum, vt ne alimentis qui-
dem, quibus vel maximè egebant, Lusitani peper-
cerint: nimirum Adenica freti copia, quò Prætor
tanquam ad certam possessionem tota lpe & cupi-
ditate ferebatur. sed eum improvida longè fefel-
lit opinio, siquidem ab Zeilana clade transuersus
Adenum, cùm ab Amiriano fidem promissi repe-
teret; magno suo dolore denique fensit; quām su-
gacia sint occasionum momenta, & quām irreuo-
cabilis rerum bene gerendarum præternolet op-
portunitas. Amirianus quippe, dum rubro mari
Lusitani vagantur, non modò nouis operibus mi-
litibusque firmarat urbem; sed etiam per explorato-
res, de naufragijs interituque nostrorum, ac
turpi ab Gidda recessu didicerat. Itaque rediens
quaflata classe & imminutis copijs Prætor, adeo
non mouit oppidanos, vt ijs etiam ludibrio & cō-
temptui fuerit. In summa rerum inopia, portu ex-
cluis, modica vix aquatione impetrata, plenus
damni ac mororis, Indiam irrita expeditione
repe-

repetit. Quietꝫ dein ab Aegypto res per alios
annos fuere, dum Ottomanus, extincto Sulthano
& sublati ab radice Mammalucis, Alexandrinum
imperium, & Africꝫ noua regna sibi confinxerat.
Per eosdem fermè dies, quibus circa Arabiam
ualis afflita res est, ne Goa quidem urbs multa
ab extremo periculo absuit vnius hominis tem-
peritate, quem arcta sibi affinitate deuinctum
dedit Prætor, Goæ Præfectum per ampla cum pa-
tientia reliquerat. Huic simulta vetus cum Cal-
eria quodam intercedebat, Albuquerçij alumno
ro egregie strenuo, qui post Prætoris profec-
tioνi ubi summam rerum omnium penes aduer-
sarios vidit; veritus, ne is pro magistratu exercere
amicitias; ex insula in continentem profugit
dam, quo nomine portus vicusque abest ab
passuum circiter octo millia, Pro Idalcane An-
costan ijs finibus præterat. Ab eo, propter formi-
nis famam Calderia comiter acceptus, in hos
habebatur. Id ubi Goanus resciuit; per inter-
tios inimicum exsulem ab Ancostane vehementer
expetit. Ancostan, qui ad rem ac dignitatem
canis pertinere arbitraretur, tutum ad se cul-
esse perfugium, præsertim cum in foedere natus
iusmodi nominari cunctum fuisse; adduci le-
git passus, uti receptum in fidem Lusitanum ex-
senti proderet inimico. Ea re accensus Goanus
per interpretem conuitia primū & misericordia
Ancostanem iacit: dein, specie transfigr., pen-
sorem Calderiæ submittit Ioannem Gometum
virum audacem, & ad eiusmodi promptum fac-
hora. Is à Calderia in hospitium benigne ac-
tus, & in Ancostanis amicitiam ac familiaritatem
breui perductus; cum inuitatu Ancostanis, obli-

ständi animi causa, in campum vñà cum cæteris
primoribus prodijsset; per causam secretioris col-
loquij seductum paulisper à comitatu Calderiam,
pæne in Ancostanis conspectu, nihil minus opinā-
tem interficit, ac subditis equo calcaribus inde se
proripit. Enim uero indigna res omnib⁹ visa: & di-
missis continuo equitibus, è fuga retractum insi-
diatorem sua ipse manu Ancostan iratus obtrun-
cat. Tum verò amens furore Goanus, omnibus mo-
dis amicum vlcisci, ac priuati odij causa, publicam
rem in discrimen vocare non dubitat. Paschales
tum fortè agebantur feriæ; & instabat quinque-
simæ diei celebritas, quam Græco nomine Pente-
costen appellant. In eum diem Præfectus, per si-
mulationem ludorum atque certaminum coacto
milite, Fernandum fratrem, & Ioannem Machia-
dum, de quo supra commemorauimus, Pondam
quām occultissimè iubet inuadere, & Ancostan
ipso interempto, vicum præda exhausta delere. O-
ctoginta non amplius equites in eam rem vtri-
que attributi, & pedites Lusitani septuaginta, &
Indorum maior aliquanto numerus. Ij, noctu va-
do transfinisco, cùm, si maturatum forēt, hostes al-
to sopore mersos in tenebris opprimere potuif-
sent, atque id ipsum enixè Machiadus hortaretur;
Fernandus, penes quem erat imperium, lucem
opperiri æquè stolido ac pertinaci confilio ma-
luit, atque hac ducis ipsius: illa militum fuit cul-
pa. Campum, in quo Ponda iacet, ab Goa petenti-
bus, arctior & impeditior saltus intrādus est: cuius
fauces vel pauci homines facile tueantur. Ad eas
obtinendas angustias, quod tutum, si res posceret,
copiæ receptum haberent; prouido Machiadi mo-
nitu pedites relicti complures. ij, vt agmē præces-
T fit, ne

sit, ne prædæ postmodum expertes forent, am
ne per summum scelus deserta, protinus am
dentium vestigia subsequuntur. Vti Pondam
propinquatum est; obscura nox & quies vni
texit inceptum. Aduentante dein luce, fren
equorum, & armorum fulgor insidias profi
Conclamatum ergo confitim ab incolis ad
est: & primò ignari quanta Lusitanorum esset
nus, Ancostane duce, fluum qui Pondam pro
fluit, raptim transgressi, in tutum se se recipi
mox, paucitate nostrorum animaduersa, colla
que è repentina pauore animis, denuò tra
flumen; & in hostes palatos, atque ad rapinam
tius quam ad pugnam intentos, conferti ipsi si
globati dant impetum. Vix primam impo
nem susi inuit Lusitanus; & paucis exceptis,
cursu angustias repetunt, loci difficultate,
nus virium præstantia, sese defensuri, ver
quoq; nudas custodibus, barbari iam infec
ita, in medio deprehensi Lusitani passim ca
tur. Machiatus, egregia corporis & animi for
dine cùm aliquandiu restitisset, neque ullus
neret spem salutis; ad Fernandum conuerlus;
pe tu, inquit, si qua potes, dum hostem ego via
que summóueo: & Goá vbi peruenieris, fratre
renuntiato; dum iracundie dolorique incen
ranter indulget, quam expetenda ad præmu
mamq; prædam præcipuos è Lusitano prædi
serit. His dictis, miro animi ardore se rufuse
stem concitat; & egregie dimicans, multis co
sus vulneribus ipse & circa eum quinquaginta
mè Lusitani pedites aut equites cadunt.
numero capti septem & viginti. in ijs nobilis
honorati viri aliquot ex Emmanuelis familia.

Eis Indis, amplius centum aut occisi, aut in seruitute abduiti. ceteri notis callibus trepidat fuga latebras ac nemora petiere. Fernandus, inter hostium tela, strageq; suorum, pernicis equi beneficio præter spem euasit. Ad eius clavis nuntiū, ingens lucius & mœror in urbe fuit, ac vulgo liberis, aut cognati⁹ orbatæ æquè viri ac mulieres, præfecti temeritatē & furorem extecabantur. Idalcan verò hō tam eos successu, quam violata ab Lusitanis pace litarizob; lataq; sibi occasione, quam dudum expetijset, Goz belli recuperandæ quippe tum prælio custodibus imminutis, tum etiam ineunte per eos dies hyeme, quæ in aliquot menses clausun. externe opī mare esset habitura. Addebat fiduciam, delecta in Arabico mari Lusitanæ classis quamquam incertus rumor; & quod inducijs nuper cum Narsingano Rege Crisnarao pactis, vniuerso appavatu ac rotis viribus in bellum Goanum sibi liceret incumbere. Hisce adductus rationibus Idalcan, primarium è suis ducibus, Ancostane adiuncto, Zufolarinum, cum sex & viginti peditum, quattuor equitū milibus ad Goam proficiisci iubet. Eo terrore in urbem allato; Præfectus quotquot per æratem ferre arma possint, custodire muros, & locis opportunis stationes agere iubet. Ad Beneitarinū præcipue intendit vigilias: & quoniam in eo publica salus verti videbatur, ne hosti pateret introitus; quicquid naualium copiarū fuit, partim vada obsidere, partim circumire interdiu noctuq; insulā imperat. ad hęc, paganos, & agricultos, ne, vt olim, iter barbaris aperirent; intra urbem euocatos, vel in opera, vel in præsidia mature distribuit. Zufolarinus, admotis ad littus copijs, cùm aliquoties transiū frumenta tentasset, ad extremum operibus insulā cinge-

re; & quoniam à mari (vti dictum est) nihil eo tempore subuehi posset; terrestribus quoque comeatibus omnino institit prohibere. Ita, pricili omni vndiq; aditu, penuria primùm, dein fame laborari tota insula cæptum. ventumque ad ultima foret; nisi, vixdum hyeme exacta, singulare Debet neficio primùm à Quiloa Ioannes Sylueria convario commeatu, & quadringentis armatis, tunc ulteriore India Raphael Pærestrellius cum fôbus viris; ac demum ex ipsa Lusitania cum navibus sex Antonius Saldania subuenissent. Huius ui subsidijs fama, non absistere modò obsidione foliarinum coegit; sed etiam Idalcanis nomine pacem ab Lusitano petere: quæ ex vetere formulâ dalcani est data; cum eo, si nuper ad Pondam capi restituerentur; & eius pacis Prætor adueniens auctor fieret. sequutum vtrumq; & captiuum cum redditi, & Prætor Goam delatus, ratam habuit pacem. Hoc maximè modo Goa tertium ab Idalne obsessa, & in summum adducta discrimen, hostium fauibus præter opinionem eripitur. Eodem fere tempore, fœdioribus etiam de cunctum nihil minus Lusitani præfecti, quam de cito cogitant, amissa Malaca propemodum cfr. Orgio Albuquercio, qui Abdalam summa populi iniudia damnarat indicta cauia, Georgius Burm in urbis præfectura successerat. Is, vixdum sanguinis, quæ exulcerata per alios erant; Malacentibus & quæ incolis ac peregrinis admodum grauis esse & insitam ingenio violentiam in omne genus huminum cœpit expromere. Mamudianæ familie de uitij sve, quæ portorijs vel munitionibus, Alphosi Albuquercij decreto, operam dabant; mercenarij quotidianas, & alimenta subtrahere; alios a cunctis

niatoribus circumuentos, in ergastula condere; e-
reptas iustis possessoribus villas & prædia, quasi
ad fiscum deuoluta, amicis aut affinibus pessimo
exemplo donare: iuncorū magistris, qui antea no-
strorum merces quoquouersus bona fide vectare
consuefissent, non modò custodes apponere Lusita-
nos; verùm etiam, nullo eorum delicto, ipsas nau-
um præfecturas adimere; denique, crudelitatis &
avaritiae, nefaria passim edere documenta. Ijs re-
bus territi qui nuper ad urbem redierant, cùm de-
nuò diffugissent; ac nihil fermè illa ex parte sub-
ueheretur; tanta rursum Malacæ solitudo, & rerū
omnium caritas consecuta; vix ut magnis propo-
fitis immunitatibus præmisque, & præcone cir-
cumquaq; dimisso, turbatæ hominum mentes se-
dari, atq; ad modicam celebritatem frequentissi-
mum nuper emporium redire potuerit. Cùm in pe-
ius quotidie cuncta inclinarent; accessit ad res
propemodum ex toto euertendas, intestina discor-
dia. Primum eo tempore & maximum erat Mala-
cæ munus, arcis præfectura: quod nimirum tam re-
centi dominatu, tamq; infestis circa nationibus
Regibusq; Lusitanorum salus in eius arcis tutela
consisteret. ac proinde, omni contempto periculo,
reliqui duces ac magistratus, eū honoris gradū cer-
tatiū expetebant. Georgius Britrus per eos fortè
dies dolore corporis animiq; cōfectus, cùm supre-
mam sibi horam adesse intelligeret; Præfectū urbis
Nonnum Vasæum Pereriam, vxoris fratrem sibi
substituit, Regis decreto; quod ita mādarat Emma-
nuel, vt si arcis præfecto diem obire contigisset; in
eius locum urbis præfectus exemplò succederet.
Britto igitur defuncto, arcem Nonnius occupat. e-
nim uero id nullo modo ferre Antonius Patiecus

T 3 mariti-

maritimæ rei præpositus; quod eā præfecturam
se pertinere affirmaret; præiudicata iā ante nūl
phonsi ipsius Albuquerçij sentētia; qui Rhōnē
Patalino ea lege tradidisset arcē, vt eā postmodum
ipse relinqueret Fernādo Petreio Andradio, p
quem eo tempore naualis item rei erat summa
caque nullum esse dubium, quin Georgio denuo,
protinus ea sibi vigilia debeatur. Hoc con
mine accensis animis, cū suos vterque sedū
haberet; nulla publica rei cura, duas in partē
cessit nomen Lusitanum: ac veritus Patieccus
quid ex ea concitatione tumultus oriretur; ca
tem omnem, & quicquid naualis erat turbā, p
uam ad insulam recepit regione Malac. C
dies aliquot obstinati ambo suspeclūe inueni
in prauo consilio perstittissent; necque demon
de sententia vllijs precibus vel auctoritate p
rentur; festo die quodam Patieccus in contine
exscendit sacrificij causa. ac præter ipsam an
cum honesto comitatu ad templum cuncti, Nonn
us (edīcio prius suis quid fieri velle) in ipso loc
ne apparuit; hominemque blanda compellans
cc. Quin, ait, Patiecce, nostrarum litium ac diffi
cionum cognitoribus vtiūmur, communibus am
ac popularibus nostris, eorumque arbitratu
mus in gratiam: cū ad ea audienda Patieccus
prius ad portam appropinquasset; et latebris repre
te profiliens præualidis lacertis Thomas Nonnus
elatum inter manus Patiecum in arcem rapit, Et
ticci comites, nouitate rei primū attomati; p
rumper hæsere: dein stupore in iram verlo, ca
ducis caritate vim pararent; partim præsidū m
tu; partim regijs minis ac denuntiationibus os
riti, destitēre. Ea res momentō vulgata, non modo

novam furoris & amentiar labem Lusitanis adspexit, quod omisso concordia bono, tot vnde cincti periculis, inter se se contéderent; verum etiam locum Alodino dies noctesq; in id ipsum intento, ad regnum omni conatu repetendum, aperuit. Ciri biges erat apud eum Raia, inter suos clarus bellicae laude. Is, valida longarum nauium classe ab Alodino accepta; Muaris fluminis ostia petigit, leucas à Malaca non amplius quinque: aduersoq; amnes subiectus, in terram egreditur; ac loco peropportuno, è robusta materia densatoq; aggere permunit castra: inde, vti nuper Lacifamana, repentina excursionibus mare prorsus infestum habere, & in conspectum vrbis Malacæ identidem prouehi, & mox recipere fese; vt, si qua posset, irritatos certamine Lusitanos, ad paratas intra flumen insidias de more perliceret. Harum rerum nuntijs Goam per Verissimum Patiecum Antonij fratre allatis; Prætor Soarius, qui ex Arabia paulo ante redierat, Alexium Menesium cū nauibus tribus, in quibus erant bellatores trecenti, Malacam celeriter misit. ac sub idem fere tempus illuc è Sinis etiam Fernandus Andradius, non exiguo cum apparatu & copijs appulit. Horum aduentu atq; auctoritate, gliscens denud Lusitanorū intestina discordia, quamvis rgrē sublata: & simul, à Menesio ad Sionis Regem, quicum ab ipso iam Albuquercio instituta erat amicitia, legatus Emmanuelis nomine, Eduardus Coelius mittitur, partim eius amicitiae firmandæ causa; partim etiam vt eadem opera colonos ab Rege peteret frequentandas Malacæ, & questu omississimo eius ore commercio Mahometanis eripiendo. Coelius ad urbem Hudiam, quod regni caput est, Sionia naui delatus; Emmanuelis

litteras ac dona reddidit Regi, dein iure*unus*
vtrinque renouatum est fœdus, cuius fœdem
stem Coelius celeberrimo vrbis loco præ-
ligneam Crucem summa Regis voluntate dabo.
Ita Coelius, rebus admodum ex voluntate
etis; ac duarum insuper nauium præsidio dabo
ab Rege, latus Hudia soluit. & Camboranu-
ram pene præteruectus, quod à Patanis accepit
pestate prohiberetur; dum ad Sincapuram
sariò cursum intendit, transuerso repente fini-
litus Panis ejicitur. Potiebatur eius terram
pra demonstratum est, regulus is qui Alodinus
rem habuerat in matrimonio: ac tum fortè
dino ipso, incertum quibus de causis, grauiter
sivebat. naufragos igitur Lusitanos haud immo-
tò sibi diffidentes, metuentesque, non modo
pro accepta olim ad Malacam ignominia dimicare
que tractauit; sed etiam contra gentis morem
pignè & comiter excepit hospitio. Quin, pro-
to Lusitanæ societatis commodo simul &
mento, ac Malacensis præcipue commercijs ve-
mo quæstu; facile sibi persuaderi à Coelio es-
sus, ut multorum exemplo dynastiarum & Rege
se se cum honorario vestigali ad Eminentes
adiungeret, ita, vas aureum librarium circiter
in annum tributum est pactus. quam tamē
de fidem, ab ingenij mobilitate non diu colun-
ter hæc, Alodinus de Menesij Andradijque ad-
tu per exploratores certior factus, tot in via
coactis Lusitanis vtique aperta vi sele impo-
ratus; ad solitas artes dolosque confugit: simul
belli tædio, pacem eo consilio petrit; vt nunc
tò citroque mittendis rem in discessum viri
ducis extraheret: quippe quos & reuerberos

dos, & secum vnā florem Lusitanæ iuuentutis deportaturos esse non ignorabat. Neq; sagacem astutiam viri, frustratus euentus est. Deceptos iam aliquotes Lusitanos, improba negotiādi cupiditas, & nimius reuisenda patriæ amor, nouam in fraudem impulsit. Iactatis vtrinque conditionibus, atque ita approbatis, vt nihil ad firmum stabilemq; concordiam, præter Soarij Prætoris auctoritatem, deesse videretur; eius auctoritatis imperiādæ suscepito munere, quæ prima nauigandi facultas data est, Menesius, & Andradius cum egregio comitatu Goam petiere. At Alodinus à Bintano progressus ad Pagum (id vico nomen; alij Pagodem appellat) occultè paratam interea classem, ad eas quas habebat naues adiunxit: auditoque ducum Lusitanorū discessu, ad arcem oppugnandam exemplò copias omnes æquè maritimæ ac terrestres admouit. Nil tam inopinatum nostris accidere tali tempore potuit, oppressi, vix ad arma capienda spatiū habuēre, itaque eo die defensa ægræ mœnia suæ. Inde, cùm sepius vigerentur; nec vigilijs tantum, sed etiam omni vndique commeatu prohibito, fame laborarent; longè peiore quam antea, loco res Lusitana esse cæperat: actumque de ea procul dubio foret; ni planè insperatum subsidium Deus rebus iam perditis attulisset. Iauensis quidam erat in hostium castris vir cùm pecuniosus & clarus, tum etiam consilio manuque promptissimus. Is, grauibus ab Alodino acceptis iniurijs, quas salua dignitate ferre non posset; accensus vlciscendi cupiditate, ad Lusitanos capta' occasione transfugit. eo duce atque adiutore, vt erat locorum ac temporum bene peritus, Lusitani fidis aliquot Malacensibus in expeditionem assumptis, agmine silenti profecti, su-

cti, subitō vicissim impetu castra hostium cun-
gna cāde expugnarunt. prēdā haud ita mul-
ijs inuentum. tormenta, pleraque ex ære, aus-
trecenta. Quominus Pagum vītrici classe
contenderent, ipsumq; Alodinum oppugna-
bōiectis trāsuerso flumine munitionibus, cu-
isque passim in ripa dispositis, in prese-
hibiti sunt. cæterū eo factō repressa inter-
ranni ferocia, atque ad leuandam annonam.
Iiquot menses laxamenti nonnihil nostris-
tum. Dum in hac rerum vicissitudine Malacca
fluctuat, Soarius Prætor ducibus alijs alio
ad mari tutanda; ipse cum septingētis armati
Ceilanum siue Taprobanam, nauium va-
giati classe contendit. Cum Callensi regnau-
multos annos (vt supra memorau) Laurens
meida pacem ac societatem inierat: Soarius
bani præcipue reguli amicitiam & commen-
experebat, quod in eius potestate laudatissi-
namoni sylvas esse non dubiè compresisset. cu-
tem rei fama commotus Emmanuel, idipm
litteras accuratē mandauerat. Igitur delato in
spectum Ceilani Soario; & Columbanā prae-
oram oculis perlustranti, locus occurrit ad
appulsum, & arcis adificationem idoneum.
figura littus in mare procurrit; curuo que ad
capacem efficit portum, in quem ex insula
gabile flumen illabitur. huc applicata clavis
tij confestim ad regulam misi, fœdens
amicitiae causa; postulatumque de more,
vsum diuersorij, merciumque custodiam
tra infidias maxime Saracenorum, cælesti-
bi liceret extruere, non tam Lusitanis
incolis & regulo ipsi, præsidio ac munitione
futuri
ri fer-
mane-
temp-
insti-
in ta-
extin-
mut-
cini-
ad q-
dem-
capt-
fine
ita d-
nen-
nego-
te tr-
toto-
nia i-
ante-
ferr-
duc-
adit-
ijsq-
que-
ferr-
nou-
ci, q-
rant-
terr-
dat-
feer-
nis-
see-

futurum. E Brachmanum disciplina, vt ceteri ferme Indi, erat regulus, atque adeò Brachmanes ipsem, neque ita pollens habebatur ea tempestate viris armisque, quocirca, & patrijs institutis peregrinas religiones auersabatur; & in tam tenera insula haud immerito Lusitanam extimescebat vim. Attamen, reputans apud animum suum, quām ex tenui fortuna vicinus Coccini Rex, post initam cum Lusitano amicitiam, ad quantas opes breui tempore peruenisset; eiusdem successus, & emolumenti cupiditate ac spe captus; & de foedere, & de castello, non tamen sine aliqua solicitudine assēsus est. Ceterū haud ita diu in tententia persistit. Saraceni ex contingente profugi, vel in primis vtilem in ea insula negotiationem paulo ante instituerant. ij, morte tristius rati, inde quoque ab Lusitanis pelli se; toto connixi impetu, regios consiliarios pecunia muneribusque; regulum ipsum adhuc fluctuantem, cūm alijs rationibus, tum proposito inferimē seruitutis metu, facilē ab ea mente deducunt. neque id modō, sed etiam ad arcendos aditu Lusitanos, vltro suam ipsi nauant operam: ijsque præsertim instantibus operi, hortantibus que insulanos, munitiones raptim excitantur. ibi ferrea nonnulla tormenta disposita; & simul, ad nouam societatem planè dirimēdam, Lusitani pauci, qui, vt in pacatam regionem securi descendērant, intercepti. Soario ad opus inchoandum in terram egredienti, obiecta munitio præter expectationem apparuit, missi protinus ad rem cognoscendā aliquot expediti, renuntiant, mistos insula nis Saracenos in statione versari. ita Mahometanū scelus haud dubiè patuit, & Soarius, omissa inter-

rim

rim edificatione, copias ad pugnam exposuit ac dit
noque usus militum ardore, quamquam que a
culantibus contra barbaris, ad ipsa tormenta cum q
cedit. Aliquantum laboris ac periculi fuit sine in
lis eminus dimicatur. ast ubi ad manus venient
momento disiectis munitionibus, hostes inret str
auersi: tum fugientibus acrius instare Lusitani & vig
neque aut ignotis callibus, aut occurrentibus, au
uijs ab inseguendo desistere, quoad Praxenos pro
tuba dato, palatos iam ac dispersos ab effusione
tu reuocauit. Magnus hostium numerus cum ipse
prælio, nec Lusitano gratis victoria stetit, va
ti iaculis fermè sagittisque complures: non
etiā desiderati, in ijs Verissimus Patiebus, co
laca paulo ante redierat. Ab ea pugna, Som
nius diei quiete militibus data, postridie pr
ce rursus cum omni fabrili apparatu deser
fossam à portu vastum ad mare duxit pro
nemine, intra eam fossam vallum erigitur, pr
tis in hostem obuersis: dein modico intermis
ditur murus, barbarorum terrori magis, q
peris firmitati propter calcis inopiam inter
argilla cémentis. Hæc ingenti classiariorum
mine confestim peracta, & regulus, cum ad
ictus pugnatum surgentis operis nec opin
litione perterritus, missò cōfestim legato, va
petijt eorum, quæ alieno suasu, inconclūte, se
rè egisset: atque ad iungendam ex integrō for
tem hospitiumque se se paratum ostendit. Re
rius grauiter questus non opera tantum di
armatis opposita, sed etiam comprehensor
posita pactione Lusitanos, præcisè negavit, q
tam atrocibus iniurijs aliter satisfactionem
turum, quām si regulus ipse in Emmanuelis

acditionem cum annuo vectigali concederet. Neque abauit Columbanus, Lusitana horrens arma, cumque super ea re præfectus regius aliquoties nō fuit sine interprete commeasset; ad extremum ita conuenit: ut regulus Emmanueli quotannis persolue ret stipendiij nomine, cinnamomi pondo centum & viginti millia; annulosque duodecim, sapphyris, aut pyropis ex eadem insula inclusis: & elephatos præterea sex. Emmanuel autem, receptum in effundem Columbanum, ab hostium vi conatibusque, ruscis ipse & successores ipsius, terra marique defendenter. His maximè legibus data pax: & nulla intercessus: non posita mora, Soarius destinato loco arcem condidit, & aggressus est opus, adiuuantibus eriam regijs, breui absolutum, in eius arcis custodia Prætor Ioannem Sylueriam valido cum præsidio collocauit. oram maritimam nauibus quattuor tuendam Antonio Miradæ Azeuedio tradidit. ipse, rebus exactimi sententia confectis, & Arabicæ nauigationis magna ex parte compensato danno, circa initium Decembribus ouas Cocinum est renecetus. Hæc fermè in vtraque India cis Gangem & ultra, Soario Prætore per triennium gesta. Prouinciam dein ab Soario accepit Didacus Lupius Sequeria, is, qui primus Emmanuelis misfu Malacā adierat. Huic, magna Indici exercitus parte varijs casibus absurta; naues nouem cum bellatoribus mille quingentis Emmanuel in supplémentum attribuit, cum quibus anno seculi hui⁹ decimo octauo profectus Olispone, Cocinum secunda nauigatione deuenit, in eo cursu, circa promontorium Bonæ spei, contigit res minimè prætereunda silentio. Magnitudinis vastæ piscis est in Africo Oceano, quem pilum, à figura videlicet, acum appellant (Xiphiam ego

ego fuisse crediderim) prælongo rostro, & in
cronem desinente; eodemque ita duro atque
pido, ut ferrum deterat in modum limæ. Ex ip-
suis vrâ, dum subterfugientem prædam funda
persequitur, in aduersam onerariam plen-
uentem velis, toto impetu elata, in imas compre-
pertuso alueo, acutissimum caput infixit. Exe-
quo dum se per vim conatur excutere, quia
uis librata morsua ponderibus nauem adeo co-
fecit, ut se in Syrtim impactos nautæ non fac-
tore putauerint. Quo dein ex foramine, cùm
ro quidnam esset rei magistro, sentinam uis-
nauis; Cocini demum subdueta, insertum in
nauis, vt dixi, planè cubitale rostrum ostendit
illuc extractum, & in Lusitaniam argumen-
& miraculi cauia, deinde transmissum est. Re-
queria, initio magistratu; primùm circa omni-
ces presidia noua disposuit. dein Regulum
calæ, detrectante in iugum; pactumque numeri
manuclij stipendum persoluere (vt sunt levi-
barorum ingenia) recusantem; missa ad eum
tus fauces obsidendas cum nauibus aliquæ
phœlo Menesio, subsequuturus ipse mox, ad
officiumque aut minis, aut malo rededit. Se-
etiam, cognito Malacam rufus ab Alodino
uiter premi; Antonium Corream cum con-
rijs ad commeatus petendos, eoque impo-
dos, proficiisci iubet in regnum Pegu. cuius re-
ultra Gangem positi non longè à Malaca, In-
ton olim urbem, caput fuisse quidam exilium
Correa, prospero cursu ad Martabanum eu-
rium Pegusiorum delatus; ne in terra adiac-
gnata longius ab suis nauibus ipse difederet
Antonium Passanium, & Melchioriem Cau-

lum cum honesto comitatu muneribusque misit ad Regem in vrbe Pegu (ex qua tota regio denominatur) inde aliquot dierum itinere comorantem. Magna tum erat (vt s^ep^e diximus) toto p^{an} Orient^e, gloria nominis Lusitani: magna cum bellicæ virtutis, tum opum ac diuitiarū existimatio, neque minor, si per Lusitanos licitum esset, omnes circa nationes tenebat, in Malacensi emporio negotiandi cupiditas. Itaque Pegusianus Rex, quāquam in primis tum potens ac nobilis; tamen haudquaquam indignatus, Antonium Corream nuntios pro se missos; comiter ijs acceptis, duos vicissim ad eum ipse cum donis remisit, stabiliendæ societatis & amicitiae gratia: satrapam vnuin; alterum pontificem; hunc, Raulinum; illum, Samibelmanum, Pegusiorum vulgus appellat. Ut Martabanum est ventum, post mutuae salutationis officia, conscriptæ communi consenserunt, pacis & fœderis leges, tum, ad eas solenni iureurando firmandas, in celeberrimum vrbis fannum Antonius Correa regijque, summa populi frequentia conuenēre. totius autem cærimoniz ordo fuit eiusmodi. Samibelmanus prior, in aurea plagula diligenter inscriptas eius amicitiae leges, tum Pegusia, tum Lusitana lingua, vt & populares, & hospites intelligerent, elata voce recitari infit. idem à nostris vicissim est factum. lectis, & subscriptis conditionibus, Raulinus seu sacrificulus, quedam ex ritualibus Pegusiorum libris de more pronuntiat. papyracea dein segmenta crocei coloris (qui colos apud eam gentem cultui divino dicatus est) & aliquot simul arboris odoratæ folia certis notata litteris, igne subiecto comburit. Tum suis insertam manibus, manum utramq;
Samibel-

Samiblgani, cineribus ijs imponit, paucis percontans, quibus ille ita respondebat; ut quis nomine ratam & fixam eam societatem in reiurando promitteret. Hęc omnia, summatione miroque silentio peracta. Dissimiles autem habitus Antonius Correa comitesq; in cæremoniam attulerant: quippe qui vano erudit, Christianam fidem ethniciis iure intrare obligari fas esse vix ducerent. itaque Antoniu, linteatus antistes, qui nauticis præterea diuini humanique iuris hand multo quam Lusitani peritior, in medium prodit. sacerdos Christiano ritu, erant ab Antonio cum solempni preceptione tangēdæ, at qui sacerdos pro Euangelij libris, librum ex cōposito protulit, elegans artificiosè compactū; in quo varij generis litterarum Lusitanico sermone scripta continebantur, nonnullis tamen immisitis, vt fit, sententijs libris, atque diuerbijs. Huic ergo libro dum nius fallacem admouet manum; diuinitus fuit, vt in ea verba ex Ecclesiaste incidet: **NITAS VANITATVM, ET OMNIA VITAS:** quod ille ubi præter omnem exspectationem animaduertit, subita percussus religione corrut; ac præclare sensit, quām integrā & intactā foederum fidem, vel cum ipsis barbaris cōfisiq; esse cœlestē iubeat numen. ergo apud Antonius habuit, ac si pro vulgari eo libro facili cito in hunc modum foedere; impositisque rariis mercibus, & omni genere commearmata, rea per opportunę Malacam defertur. Eius auctoritas, non modò ex diuturna fame & squalore

seflos refecit; sed etiam animos ijs addidit ad Alo-
dinum ipsum vltrò laceffendū , &, si qua fieri pos-
set, ex tam vicinis sedibus tandem aliquando ex-
turbanendum. Quod ille quasi præagiens, ad omnes
eiusmodi casus multo ante se se parauerat, trans-
uersis primū cancellis non uno loco intersep-
rat flumen, angusto dumtaxat singulis paronibus
lembiſve transitu relictō. dein, sub aquas paſsim fi-
ſtuca ſtipites præacutos adegerat. adhac, deniſſi-
mas vastæ magnitudinis arbores, quæ ripas flumi-
nis dextrā lœuaque prætexunt, ad radicem ita in-
cidi præceperat; vt perleui momento impulſe, na-
uigantes obruerent. Denique non longè à Pago,
qua ſinuoso fluminis ambitu longiorem in cubi-
tum prominet ripa; confibulatis ē valida materia
trabibus, & cefpite ingeſto, nouum castellum exci-
tārat; idque non modico præſidio, nec paucis ex-
tre tormentis ad hostem ex obliquo feriēdum in-
ſtruxerat. His rebus cognitis (neque enim deerant
qui cuncta renuntiarent) Correa, & Eduardus Mel-
lus, contracta minorum nauium claſſe, quarum
pleraque remis agerentur, & bellatoribus circiter
quingentis impositis, Muaris fluminis oſtia peti-
re, inde præmissi cum ſecuribus dolabrisque, & fir-
mo præſidio militum fabri ad hostiles munitiones
amoliendas. ij quò validiores, ac peritiores ta-
lium erant artium, eò celerius confecta res eit. diſ-
cisci cancelli; euulſi ex imo ſtipites; infidiosæ ar-
bores in diuerſum proiecta. ita ſequēri agmini tu-
tus ad castellum vſque fuit accessus. neque ita ma-
gno negotio, admotis nauibus machinisque, deie-
ctum inde præſidium. Hinc, magna concepta fidu-
cia, Lufitani ad Pagum viſtrici luccedūt claſſe. Vt
in conſpectum oppidi veniūt eſt; diſpoſitæ extra

vallum Alodini copię cum elephantis, & sublā
de more ingens clamor, & emissā tormēta, nomi
lam cruenti prælij speciē præbuere. sed vbiq[ue]
sus ē nauibus Lusitanus in sicco signa continuo
cominus gladijs contisque dimicari coepisse
tanta planè diuinitus formido (veterum Hebri
rum victoriā dices) tantus terror hostes m
sit, vt oppido ad prædam relieto, sele in proximis
lucos, & nota latibula foedo cursu cōiecerint.
pauci ex ijs in fuga verius quam in pugna cec
re; cūm ē Lusitanis (quod presenti diuinæ cap
ceptum sine controversia referas) ne vnu
dem desideratus sit. Fusis fugatisque hominibus
ad spolianda tecta raptim discurrit miles, en
sto quicquid erat pretiosi; oppidum concre
tum. dein Alodini parones, & varijs generis na
gia in vnum coacta ferè centum, quorum etat
quot, puppi proraq[ue] regium in morem calam
auratisq[ue]: ex eo genere nonnulla in triūphi
reseruata. cæteris ignes iniecti. Hac tam infige
ctoria parta Lusitani cum summa gratulatione
deentes in vrbē accepti, Alodinus, frācta, feci
dum perdomita ingenti ferocia, ad recolligen
ē tanta clade vires, Bintanum insulam fremens
mensque repetit. Interea, vicini Malaca bat
alienas angustias & incommoda suam ratifican
rant: ac Pacenorum presertim tyrannus, qui na
rum negotiatores aliquot Lusitanos partim em
rat mercibus, partim etiam per summū occidi
scelus. Ac ne Acenus quidem, quamquam sone
rū difficultate sat se pro amicitia gesserat. Adde
vina
cini
Em
fru
dio
te in
ra, t
cit i
ti ab
pisca
into
Nec
nis
ribu
opp
quo
per
cau
stru
mit
pass
diu
ton
Ala
me
Aq
tan
Pra
cit
rep
ini
ma
ab
lis

vindicandas iniurias, regulosq; ab instituto latro-
cinio deterrendos; Garzias Sala Malacç Præfectus,
Emmanuelem Patiecum, vnica, verùm egregiè in-
struēta naui dimisit, is, præcipuo in Somatrano s o-
dio instinetus, quod Antonium fratrem paulo an-
te in vincula coniecerant, cùm alia Somatræ littlo-
ra, tum verò Pacenum, Acenumque breui adeò fe-
cìt infesta; vt non peregrini modò institores mul-
ti ab ea nauigatione desisterent: sed etiam incolz,
piscatu, quo maximè alimento vietitat ea gens,
intolerabili cum dolore damnoque abstinerent.
Neque præcessam Patieci nauem, atque à machi-
nis ac milite paratissimam, semiermes ipsi, mino-
ribus nauigijs aggredi fatis audebant: tantum ad
opportuna insidijs loca excubare instituerant, si
quos, vt fit, in terrâ egressos, per occasionem exci-
pere possent. Forte ita accidit, vt Patiecus, aquâdi-
caufa, Malacensi quām exercitatissimo remige in-
structam scapham intra Lacaparini fluminis ostia
mitteret. abest ea aquatio à Paceno portu millia
passuum fermè quattuor, neque ad remigum præsi-
dium propugnatores plus quinque attributi, An-
tonius Veranus Portuensis, Antonius Passanius
Alanquerianus, Franciscus Gramaxius, Ioánes Al-
meida Quintelanus; postremi nomen intercidit.
Aquatione per otium facta, priusquam ad suos Lusi-
tanî sese recipiant, à barbaris agniti. Et Pacenorū
Præfectus, Raia Sudamicinus, rei subitæ nuntio ex-
citus, lanciaras tres confessim expediri iubet; cor-
reptisque quæ fors obtulit telis, in singulas, aptas
instructasque remigio, centum & quinquaginta ar-
matos imponit. Ea dum parantur, coorti repente
ab ytraque fluminis ripa barbari, sagittis & iacu-
lis abeuntis nostros detinere nō desinunt, & ea qui-

dem mora nō admodum Lusitanos retardat, quae hostium tela, densatis vtrinque scutis exceptis, grauius aliunde malum instabat; quod vno ex quo tempore contrarius ventus & aestus accedit, exitum intercluderet: neque ab socia naui, post in salo iactis anchoris, erat in re trepidam cursum, quicquam exspectarent. iamque raptim intulit, lanciarē haud dubiam ad prædam cum ingentem more festinant. longè tamen reliquas antea ea, qua Sudamicinus ipse cum iuuentutis flore hebatur. Ea re animaduersa Lusitani, tot violenter pressi difficultatibus, consilium ab ipsa desperatione capiunt, utrō in aduersum hostem cunctum quemadmodum sit nomine Lusitano dignum, statim titer dimicantes occumbant prius, quam per tum mortis, in tetricam seruitutem abducuntur. Hoc ergo consilio scapham repente circumgunt: validoque remorum impulsu vix dum currerant proræ, cùm Lusitani salutari IESV nomine pariter invocato, strictis gladijs aut lictoribus priores in nauigium hostile magno ansiūtū liunt: ac ferro primū summouent barbaros, congregatos in vnum, ipsaque audacia obfuscatos, haud tamen incruenti ipsi ad satietatem obcidant. Nec in longum extracta est pugna. Tantum cùm ad vehementes gladiorum & cuspidum, nuda præbuissent aliquandiu corpora; & emundatum è Lusitanorum oculis ardorem ferre vltus possent; quā cuique commodum est, certatim se in flumen ejciunt. Sudamicinus, perterritus quicquam precibus minisque cohibere conatus, denique se ipse quoque de naui præcipitat; dolorque ac rabie accensus, vt quemque suorum, quando adeptus est, elato pugione confudit. Ceteri

duabus lanciaris ex interuallo sequentes, cùm, si
acrius institissent, nostros vulneribus affectos ac
propemodū exsangues nullo negotio cōficere po-
tuissent; nec opinata suorum clade perculsi, terga
verterunt. Ita, IESV adiuuante, è rebus perditis re-
pētē Lusitanus victor euadit: ac nullo è suis amis-
so, captiuam ipsius Præfecti lanciarum in altū ab-
ducit: eò maiore omnium gratulatione ac lātitia,
quò propior exitio fuerat res. Eius tā præclarī faci-
noris fama cū ceteris circa populis, tum præcipue
regulo ipsi Paceno magnū terrorem incusit. Missis
exemplō ad Patiecum, mox ad Garziam Salā lega-
tis, demissè petijt pacem; eaqué conditione impe-
trauit; vt cuncta per scelus ac fraudem ablata Lusi-
tanis cum fide redderet. Hoc rerum Malacensium
statu, Sequeria nouus Prætor enixè operam dabat,
vt pedem, si posset, in Maldiuis insulis figeret. Ex,
ut supra docuimus, Canarino, & Malabarico litto-
ri obiectæ, numero plus mille censemur. Multitudi-
nem hanc, intercursantes euri pi faciūt, adeò an-
gusti, vt alibi nauium antennæ iubas arborum de-
terant: alibi etiam, qui valentiores sunt viribus, ra-
mo quoipam manibus apprehenso, ex vna in alte-
ram insulam saltu transmittant. Multis rebus ad
victum necessarijs carent incolæ: sed pro ijs omni-
bus, vna est palma (sic enim appellant) Iudaicis &
Africanis, careotas ferentibus, longè præstantior.
quippe, non proceritate solū, & pulchritudine
excellit; verū etiam tota prorsus in v̄su est ita
multiplici, vt vulgo, si quem frugi & industrium
laudibus efferre volunt, palma v̄tiliorem appellent.
Prima dos, in fructu ipso. Tengam Narlemve
Indicocum, seu nucem Indicam Lusitani dixere:
humanī fermè capitīs magnitudine, dupli operi
mento:

V 3

mento: quorum exterius, in summo laeve, stupi-
tus densitate (cairum vocant) netur ac texit.
nabis & sparti modo, cum alios in usus, tum pro-
pue in vitilium nexus, & anchoralia: neq; man-
vlla ad nauticos funes & maris impetus oblige-
tior. namque, ut falsuginem amat ea planta,
quoque ex ea prognatum, & marinis aquis im-
sum, identidem reuirescit: & anchoris illigata
fluitantes in salo naues egregie continet, non
ab innata duritate, vel operis firmitate, quam in-
ditate ipsa, & lentitia quadam ad instar cori
se vel in altum elato nauigio, miram in tem-
tem extendat; vel residente, rursus in crassi-
nem contrahat. quod secus in nostris eveni-
dentibus: quae nimurum ipsa vi ac pertinac-
pe rumpuntur. interior autem calix, rufo ca-
re, & globosa rotunditate praedurus, addito
vel argento, in pocula figuratur. ipsa vero
mi caro, amygdalæ in modum, pinguedine
dam & grato sapore lactescens, non per le-
tum in cibo grata est, ac salubris; verum etiam
bi visum fuerit, exhausto lacte, pastillam
leum aliquatur. totus autem racemus, dum
tener adhuc emicat fructus, nodo constrictus
leuiter incisus, in obdita oris angusti vacuolu-
mum instillat succum, ex quo varijs articulis
ctionibusque veteri, ut Strabo ipse testatur, an-
to, mel seu fasscarum, vinum, acetumque per-
tur. iâ folia, cum & librarijs pro papyro sunt. al-
co regularum imposta domibus, arceat umbra
etiam in vestes formam facilis simul ac spido
textu neglectuntur. Denique, vna eademque abor-
mnia prorsus ad rem nauticam instrumentum
materiem præbet. quippe truncum & ramosum

malum, assamenta, clausaque: comam in vela: cai-
rum in funes (ut dictum est) omnium optimos, fi-
laque ad laterum futuras: postremo cocum ipsum,
queque ex eo conficiuntur, in onera ita, non sine
miraculo quodam, omnibus plane rebus ex semet
apta & instructa nauigat palma: eademque discissa
per hyemem, viuaces ad prunas, lenta ignium ali-
menta suppeditat. Incolae importato lino, serico-
que, talares tunicas eleganti opere texunt: quibus
honestius multo, quam ceteri Indi velant corpo-
ra. Piscantur etiam palmeis verriculis minuta con-
chylia (sunt qui Venerae conchae genus putent) mi-
cro splendore, & colorum varietate. haec, faburræ
loco in onerarias indita, ac diuersas in regiones
cuecta, apud Gangaridas & Sionios, vilioris mo-
neræ explent vicem ad res parui pretij coemendas:
apud Hesperios autem Aethiopas, cum rebus et-
iam carioribus permutantur. Insularum omnium
caput est Maldiua; ex ea, ceteris cognomentum. i-
bi frequenti emporio domicilium est Regis, qui
cum inita iam à Soario per Ioannem Sylueriam,
ut supra demonstratum est, amicitia; ad eam stabi-
liendam, locumque munitæ apothecæ de more pe-
tendum Sequeria deinceps Ioannem Gometium
destinavit. Neque magna contentionis fuit res. Ab
homine donis ac promissis illecto; & cum Lusita-
ne felicitatis opumque haud ignaro; tum vestiga-
libus nouis rem augendi percupido, facilè non de
societate modò, sed etiam de castello impetratū.
id castellum ad mare Gometius, quod lapidibus
& calce careret; è lignea materia glebisque ra-
ptim exstruxit, ac muniit. Eius deinde operis,
& quadam nominis Lusitani fiducia, vix quindec-
im armatorum custodia septus, cum iam nō pro-

inqüillino vel hospite, sed pro tyranno ad
se gereret, & commeantes in id emporium
grinos varijs vexaret iniurijs; repentina con-
tione Saracenorum oppressus, vna cum suis
ditur arce, & ijs quæ intra arcem asseruntur.
Mahometan⁹ potitur. ita Lusitani, quām facili-
tu in eas irrepserant sedes; tam leui negoti
deinde sua culpa deiecti sunt. Nec leuiores
plagæ per eos dies acceptæ. Goana oneraria
cij causa Ciatulum petens, in Saracenorum
bulum incolunt, biremes illata, prælio com-
deprimitur. In easdem biremes Lusitana cum
postmodum incidit (rotundæ nauis genus, on-
nera, tū ad militiam vtile) dromonem Gra-
cabulo haud incommodè fortasse quis dixit
tracto mox certamine, dum tormenta exerce-
ignea scintilla in sulphurei pulueris cadum
tur inde sœum repente coortum incendiu-
tas vectoresq; omnes, vna muliere excepta,
nus hausit. Ad earum rerum nuntios, ira pen-
Christophorus Sosa, qui cum nauibus aliquo
narini maris custodiz præterat, nocte sublun-
lacinum (is locus est agri Dabulensis) inau-
aduentu præcognito, incola paulo ante dife-
rant. Lusitanus ad prædam versus, quamquam
barbarica vilisq; suppellex, tamē ab ea dulcis
quelli non potuit; quoad, illucescēte denum
Saraceni circiter quadringenti, sagittaria armis
ritissimi superueniunt. Aduersus eam multitudi-
nem Sosa cum centum & quinquaginta armis
greditur: quorum erant sclopétrarij seu fistula-
res non pauci. Accensis utrinque animis, ut
pugna coorta. Saraceni arcubus tantum inter-
cti; primam hostilium glandium procellamis-
tū;

missis corporibus excepere: tum ad sagittandum
ipsi consurgunt. tamque densus ac perpetuus fu-
i spiculorum imber; vt Lusitano, ad fistulas
replendas nihil vnquam temporis aut loci re-
liquerint. Inde cum, sensim cedendo, ad mare se
se reciperet Sosa; minimè fefellerit hostem. circum-
missus illicò iuuenum globus, redditum interclusit.
itaq; Lusitani vndiq; vrgeri cæpti: nec sine multo
sanguine, vix tandem ad naues effugium patuit. Sol-
ventibus dein oram simul, & iaculantibus, adeò
pertinaciter infitire Saraceni, alienato ab sensu
periculorum animo, vt semet aquis vmbilico te-
nus immergerent, nauigijq; remorādi causa, pro-
pemodum injiceret manus. Ex eo discrimine Sosa
deniq; elapsus, Ciaulum ad fauces curandos, mi-
nimè secunda fama se contulit. Eodem fere tempo
re quattuordecim nauium clæssis, cui Georgius Al-
buquerkins præterat, Olisipone profecta, malè ad-
modum nauigauit. quattuor tantum eo anno in
Indiam peruenere. è reliquis vna è medio cursu in
Lusitaniam vento reiecta, aliam in ipso itinere Ca-
stellanus, quidam nauarchus ab Indicis commer-
cijs ad latrocinia piraticamque conuertit. tertia,
superato iam promontorio Bonæ spei, circa Qui-
loæ, & Mombazæ littora, magis etiam miserabili
genere cladis interiit. Mahometanii eas incolunt
regiones: hi, Anconino Rege interfecit, iampridè
ab Lusitana societate defecerant. Cum dira neces-
itas cogeret, aquandi gratia, ad Matuam, eius o-
ræ vicum, quadraginta viri ex naui Lusitana ap-
pulerant scapham; in quibus erant primarij duos
præfector, & gubernator. Dum egressi ad fontes do-
kola complent, interim scapham, remigibus va-
guam, recedens æstus in sicco destituit. Ad eam de-

V ; ducens

ducendam, aptandoisque remos, semiplenis
bus illicet Lusitanus accurrit. nec segnius bato
animaduersa re, duo circiter hominum milia
fensis animis aduolant: nautasque partim tuber
ibus, partim à terra molientes, ad vnum omni
occidunt: nequicquam ceteris Lusitanis, cum
bombardæ iactum accedere propter vada non
sent, indignam suorum cædem ex alto speciatæ.
Ac ne ipfi quidem latiorem exitum deinde tor
ti, quippe, urgente siti, dum alias aquationes u
cino conquirunt; rectore vacua nauis handis
ab Quiloa in syrtes impingitur. Ad conspectu
minus prædam, ingens repente affuit hostium
momento spoliata oneraria: & quotquot eam
bantur cæsi, uno duntaxat relicto adolescentes
tyranno Mombaze muneri mitterent. Albano
cius, dissipata classe, ignarus, ex ijs que non ce
parebant, quod quæque delata esset, cum ceteris
nibus ad Mosambicum exegit hyemem: atque
de, transmisso mari, Goam in sequenti demum
state peruenit. Circa idem ferè tempus, Pra
Sequeria, toties iam ab alijs infelici succellu
tam Arabicam expeditione aggredi statuit. Con
tractis ex omni ora nauibus maioris forma que
tuor & viginti, bellatorum tria millia impulsi
quorum erant Lusitani mille & octingentos.
Summam, è Malabaribus & Canarinis expletam.
Cum ijs copijs Goa profectus Februario mil
anno seculi huiusc vigesimo, ad Aroman
montorium Africæ, secunda nauigatione tran
misit. Ibi cognito ad Giddam stare lex Turcarum
triremes; manusque armatorum cogi ad fauces
deni occupandas; intra ipsas fauces inuehi, & de
gitudine sinus emensa, circa Gidda laccariet bello

Tucu

Turcas decreuit; vt si se occasio dedisset, signis collatis de rubri maris possessione decerneret. Hoc animi proposito legens oram, ad Meren vicum, aquandi causa, applicuit, metu desertum ab incolis, vna tantum vetula inuenta: cuius indicio in summa siccitate aqua patuit. amnis erat alueo glareoso, sub eam glaream, cestare, cursu tacito fere ita latices condunt; vt nihil humoris in summo proflusus appareat. Anum indicem remuneratus, & in eius gratiam flammis ab eo prohibitis vico, Sequeria in Arziam non longe ab Adeno traiecit. ibi dum ad Aram (id loco nomen) anchoras iacit; in scopulum sub aqua latentem illata Prætoria, solutis incussum compagibus exemplò diuellitur, que in summis tabulatis erant, cum parte machinarum ægrè seruata. cætera demerso alueo perire. naualis turba (quadrinventi numerabantur) in cæteram classem distributi, à Sancto Antonio nomen erat Prætoria. ex eo, Diui Antonij faxa, locus appellatus. Ab hac statione cum ad Giddam rectâ contenderet Prætor, adeò pertinaci plurimum dierum Aquilone prohibitus est; vt interim aduentante hyeme, idoneum rei gerendæ tempus effluxerit. Itaque omisso bello, ad pacem cum Dauide Abassino Rege firmandam animum adiecit, cuius Regis imperium, cætera mediterraneum, modica tantum ex parte ad rubri maris litora pertinet. Eam oram Dauidis nomine tenebat Præfectus maximus, quem honoris titulo Barnagazium vocant. oppidis ac vicis, Præfecti minores præxerant. Cum hisce Præfectis de societate agendum erat Sequeria, & legati duo in terram exponendi, alter Matthæus Armenius, is, qui ab ipso Dauide Helenaque ad Emmanuel cum donis

ante

ante decennium venerat: atque ob suspicione
legationis fidem, ab Lusitanis nullo suo
indigna & acerba pertulerat. alter, Emmius
ad Abassinum erat legatus, Rhotericus Lima
Gus in locum Eduardi Galuani, qui superior
annis in ipso itinere, nondum peracta legio
decesserat. Simul etiam erat ei Mazua insula
Ptolemais ferarum olim fuit) haud procul
marano visenda, si forte locus arci ad eius re
nis custodiam ædificandæ idoneus foret. eis
Arquico oppido maritimo Abassini littoris
etæ, per angusto freto ab continentem dirimunt
lunato sinu in idem littus obuersa, in primis
ac placidam stationem nauibus præbet. ad hanc
sternis, armentisque varij generis, in vnum
sum & præsidiorum abundat. Prætor, totam
iam per otium cōtemplatus, tametsi Mahom
incolebant; tamen, vitandæ inuidiæ gratia,
incendijs ac præda continuit: Mahomeris ve
num ritè expiatum, intemeratae Conceptionis
paræ Virginis dedicauit: ibi per eos dies Chri
na sacra peracta non semel. Interea ab Arquico
fecto oratores affuere cum donis & com
quibus, ut pote Christi cultoribus, sericum
sum Cruce insignitum, amicitiæ causa, dante
illi, cognito Christianos & Lusitanos aduen
se, cuius gentis fama iam pridem eo tractu
buerat, mirum in modum gratulati; primum
nun de Matthæo Armenio cum cura perquisi
hunc ipsum ubi adesse præter exspectationem
diere; & mox in conspectum est producens ve
da canitie senex; obortæ cunctis pre gaudio
crymæ. & vulgata eius rei fama, certatim ad ap
tos viri amplexus, & manuum oscula confudit.

Eadem celeb̄tas, & Matthēum omni suspiciōne liberauit; & Lusitanis, quod insontem adeō a-sperē & inhumanē tractassent, dolorem simul ac pudorem iniecit: eō magis, quod etiam aliquot ē sacra Visionis aēde monachi (multa autem coeno-ta legiūnā, ex Diui Antonij ferme institutis, eo toto regno visuntur) salutandi eiusdem Matthēi causa, ad classem acceſſerant: qui ab Lusitanis sacerdotibus linēatis, cum symphonīa, & psalmis accepti, magna animi voluptatem præferebant, non ē Mat-thēi ſolū, ſed etiam ex ipſo Lusitanorum aduen-tu: quod vetus oraculum ſibi à maiori-bus traditū ferrent; ex occiduis aliquando regionib⁹, Chriſtianē religionis homines in ea loca venturos. Eius vaticinationis promissa, tant⁹ classis appulſiū, tandem eſſe confecta; & in illo ſacratorum homi-nūm cōcū, Hesperiam cum Eoa Eccleſia, tanto locorum interuallo, dextras quodammodo mi-cuifſe; magnoperē lētabantur. in ſermonem deī cum Arquicano Præfecto vētum eſt; & paulo poſt, ad ſtabiliendam ſocietatem (quod ita Dauidē ve-le non ignoraret) Barnagazius cum peramplio co-mitatu Arquicum proceſſit. Paululum ibi alter-ationis fuit, dum dies locusque colloquio conſtituitur: littus iſpum aduena: Arquicum oppi-dum Barnagazius præoptabat, nonnulla faudis ac periculi ſulpicio ab Saracenis iniecta. Ad eam ſuspicionem tollendam (quando per obſides tranfigi, indignum Christiana amicitia & hoſpitio vi-debatur) cū ſyncreti animi pignus Crucem nu-dari & porrigi ab ſacerdote iuberet Antonius Sal-dania, Lusitani Prætoris internuntius; ſeuero vul-tu Barnagazius confeſtim exfurgens obſtitit; ne-gauſ, tam leui de re, tam auguſta atrectanda my-ſteria.

steria. Quin ego potius, inquit, de iure mediam, meque vltro in omne discrimen obiecta, mediae regionis campus, inter oppidum & re, consensu deligitur. Barnagazius cum equidistantis, peditum duobus millibus ab Arca Sequeria cum sexcentis nō amplius armatis se descendit. ijs copijs in statione vtrinq; concta relictis; cum senis ambo comitibus in me prodiere. Primus congressus fuit, mutuo blam amicē consalutantium: & Regis vtriusque in rum, benevolentiam studiumq; accurata oratione testificatum. dein societas ac foedus hoc modo sancita. Classarius sacerdos argenteam cem in medium attulit: ea Barnagazius prehensa, nixus genibus: Quam, inquit, pacem SVS Christus, generis humani Redemptor, pulis reliquit suis; eadem esto inter nos, quidem Christi cultum profitemur, ac fidem. Hugo pacem (quantum in me fuerit) Regis mente respondeo; atque ita iuro per hanc sacrosanctarē salutis effigiem. In eandem fermam conceptis verbis iurauit Praetor. dimicatio colloquio, per triduum ex vtraque parte dominicisque certatum. & ingens omnium fuit tempus quod opulentii duo Reges terra marique, Christianae rei aduersarios arma iunxisse; hæc, Sequeria Rhotericum Limam legato Barnagazio commendauit, ac tradidit, ad regnum que tutò mittendum. cuius in comitatu honesti viri complures fuere; tum vero Francus Aluarus sacerdos: qui dein reuectus in Lutetia eius peregrinationis seriem patria lingua depictam edidit: eodemque postea auctore, Paulino, iius gentis ritus moresq; latino sermonedidige-

ter est persecutus. Per eosdem ferè dies, quibus in
Arabico sinu Lusitanus agebat Prætor, & Paceno So-
matræ insulæ regno, summus Mahometicæ super-
stitionis Califæ seu antistes, nomine Molana, sup-
plex illuc usque contendit. puerum adducebat
duodecim fermè natum annos, Paceni Regis fili-
um: cuius parente occiso, Geinal tyrannus, ab A-
lodino socero adiutus, regnum inuaserat. hnic si
contra communem hostem suppicias Lusitani tu-
lissent; restitutum in patrias fortunas puerum, in
Emmanuelis auctoritate cum anno tributo Mo-
lana spondebat futurum. Et pupilli orbitas, & Ca-
lifæ obtestatio apud Sequeriam valuit. Ad Geina-
lem ex ea possessione pellendum, sex naues cum
valida manu armatorum, Georgio Albuquerco
attributæ. Cuius rei, & iunctæ cum Dauide amici-
tiae nuntios qui ad Emmanuelem afferret, Petrus
Vasæus in Lusitaniam à Prætore missus magna to-
to regno omnium ordinum gratulatio fuit; & in
singulis oppidis miro populi studio supplicatum
est. Prætor, cùm egressus freto Calaiatum pe-
tijset, Armuziam inde processit. ibi, clauso iam
mari, cum magna nauium parte hyemare coactus
est. Dum hæc ad Arabiam, & Persidem fiunt; Goæ
Prefectus interea Rhotericus Mellus Lusitanam
rem, haud contemnenda, si crimen abesset, vecti-
galium accessione ditauit. Idalcanem inter, &
Crisnaraum Narsingæ Regem, atrox ac funestum
per eos dies exarserat bellum; dum reconciliatæ
nuper amicitiæ leges ambo parum sincera fide cu-
sodiunt. Idalcan perfugas & noxios è Narsingæ
regno contra ius & fas clam admittere, grassari
occultis latrocinijs, ac repetentem res Narsinga-
nū, dolis fallacijsq; frustrari. Crisnaraus vicissim,

otij

otij impatiens, bellum denuo optare; & in
lum vrbem Decani regni munitissimam, for
auditate imminere: quam sibi maioribus
emptam, Idalcanis accessisse regno agrè ferre
ergo repetendæ vrbis, & Idalcani armari
tulo specioso inferendi tale consilium ini
cenus erat in ipsius aula, Cides Mercar, Ma
tano cultu ingenioque, industrius vir, &
ens. Hunc, ad Arabicos equos in vsum bel
mendos magno cum auri pondere Cris
Goam misit: & quò testior esset res, ad Go
fectum super tali negotio separatim littor
dit, haud dubius, quin per Decanios fines
rìo iter habenti bene nummato viro, l
prædas eiusmodi sagaciter odorari assuem
more structurus esset insidias. Quod putan
nit. Ingressum Decanios limites Cidem, va
iusdem sectæ hominem; quin etiam è Ma
tis, vt ferebatur, stirpe genitum; Idalca
nis admodum promissis ad se per litteras
uit. Cides, vel societate superstitionis; vel
ris stipendij ostentatione adductus; vel ex
teruendæ regiæ pecunia spe; haud gra
Idalcanem sese contulit. ille, comiter acc
per speciem honoratæ præfeturæ, Dabell
templò amandauit. ibi, ne quid rumor cu
ret, pecunia spoliatum, per idoneos talium
norum administros è medio sustulit. Cris
interea, speculatoribus clam appositis, cùm
stæ seriem haud magno negotio compreille
tus oblata belli occasione; missis quoquo ve
ad Reges ac dynastas epistolis; manifestam
canis perfidiam, & violatas pacis leges mi
ter & acerbè conqwestus est: dein, maxime op
erum
vrbe
ficio
mag
tur.
canis
lido
tion
dis,
eredit
noua
bat.
defec
bilis
Com
rum
petu
man
bus
quan
puer
tia 8
ma è
labo
rem
cum
fita
tum
spec
tios
tuare
bere

VM
& int
am, fr
ributio
re feci
marum
m imp
ar, Ma
vir, &
lumbi
e Cris
ad Ge
n litter
fines
ro, 11
affluen
putari
em, y
m è Ma
dalcan
terres
is; vel
vel c
ud gr
ter acc
Dabu
moru
s talium
. Cris
is, cum
nperille
uoquo ve
nifestan
leges m
axima q
cum peditumque contractis copijs, Raciolum urbem obsidione cinxit. Ad eam soluendam obsidionem Idalcan profectus; commisso praeflio, magna parte suorum amissa, cum paucis elabitur. Crisnarus victor, non castris modo Idalcanis est potitus; sed etiam Raciolum urbem valido instructam praesidio, crebris iam oppugnationibus frustra peritam; metu denique in directionem accepit. Idalcan interea, remotis oppidis, quo propter siccitatem Crisnaraus cum exercitu peruenire non posset; amissa in praesens renouandi belli fiducia, se se inglorius continebat. Ad eius clavis famam, cum alij ab Idalcane defecere; tum Gini gens in Decano regno prænobilis. Eius gentis principes, germani duo fratres, Comus, & Appa, contractis octo fermè armatorum millibus, in subiectos Gateis iugis agros impetum fecerant: inde sine dubio in oram marinam transgressuri, crebris portubus & vectigalibus quæstuosam (Concanū vocantē regione Goæ) quam Ginorum olim familie Mahometani eripuerant. Eius oræ Praefectus, Idalcani hero auaritia & fraude non absimilis, magna pecunia summa ē vectigalibus portorijsque collecta; id vnum laborabat, quo pacto, inter eos tumultus, domini rem ad suum peculium adiungeret. Omnia circumspicenti, commodissima ad fugam, Goa Lusitanorum vrbs visa, id quo turpis faceret; Lusitani sibi praefectum ante conciliandum ratus; ad specimen probitatis ac fidei petijt ab eo per nuntios, primū vt Idalcani contra Ginos tumultuantes opem pro amicitia ferret. id si facere gravaretur (quod ita fore haud erat nescius) tum liberto mendacio suadebat, vt ipse potius in eos por-

tus & vicos, Emmanuelis nomine inuader
quiore animo Idalcanem in afflita fortuna
rum, suas opes & vestigalia in Lusitanorum
in perduellium potestatem venisse. Hoc
accepto Mellus Praefectus, rem ad consilium
lit. ac tali tempore nemini dubium erat, quid
quid æquitas, quid amicitia postularet. ex Lu
pud homines lucra pensantes, utilitas valuit.
Ius cum octingentis fermè Canarinis pedi
Lusitanis equitibus ducentis & quinquaginta
ripi trajecto, Concanum sine certamine vi
cupauit, non ausis Giris aduersus Lusitanos
feire: & Rhotericum Iusartem cum modico
sidio ei regioni præfecit. At Idalcanis procul
domino prodito voti compos, Goam plenaria
to auroq; loculos tulit: & quod res occulto
amico Lusitano cuidam & que fallaci custode
initio tradidit. Dein, cum hic depositum erat
one repeteret; ille alter se quicquam accep
pudentissime pernegaret, neq; chirographo
staret vllum; ex dolore ac desperatione Ma
tanus in furem & infaniam versus, mem
mul cum pecunia perdidit. Fraudator vero
thesauris male partis incubat securus; imp
morte postmodum, ab eo quod carissimum
bat in terris, auellitur. Quin etiam ipse Ca
raus deinde malis artibus receptam urbem
olum, bello vicissim superatus, amisit. qui
& numero peditum equitumque, & vniue
paratu (alioquin fides Barrium, & Oforum
lios rerum Indicarum auctores appellerentur)
stri expeditionibus longo interuallo praefere
narrare nostri instituti non est. Postremo, ne
sitatis quide ipsi, ut in loco exponemus, dico
miserere.

na stetit, minus honeste quæsita possessio. Ita, per omnes eorum scelerum affines peruagata celestis ira, breui tempore poenas à singulis improbabæ cupiditatis exegit. Per eosdem fere menses, nouum & multiplex aliud in mari miraculum extitit. Classis nauium nouem duce Georgio Britto dum ex Lusitania Indiam petet, rostrata celsior Rhotericus Vasæ Pererit, in medio cursu, repente, veluti fræno equus adducto, ita substitit magno cum aquæ sonitu ac motu, qualis, ubi in vada & syrtes incurritur, edi consuevit. Eo ipso terrore percussi nautæ, demissa vtrinque bolide, profundum sine dubio mare comperiunt. Cum inflatis vento velis hæreret nauigium nihilominus, dispiciendi causa (quod esset nox) admotis ad marginem luminibus, implexam alueo ingentem belluam vident. Carine centum & quinque dorantum longitudine, applicuerat corpus; cauda gubernaculum illigarat; alis immanibus latera ad summum usque cingebat: quas iam in alas per imprudentiam nonnulli manus iniecerant. Ad spectaculum adeò tetricum, ingenii videlicet horrore nautæ militesq; perfusi, ut verò, dolij magnitudine, vasto hiatu nouissime caput extulit; metu exanimati pènè omnes, infernum profecto monstrum diuinitus immissum credere, ad viua tot noctis corpora glutienda. Pauci, quibus in tanto discrimine mens animusque consiliterat, consultandi gratia in unam partem secedunt. erant qui contis, & iaculis, ballistisque depellendum suadarent cetum: alij contra, nihil magis tali tempore vitandum aiebant; ne tantæ molis animal vulneribus irritatum, concussu ipso & agitatione violenter nauem euerteret, in summa inopia consilijs, cum

nihil explicaretur; & maior in singula mon-
tum.
terror instaret; suppliciter ac demissè veni-
tanos
cemque Dei & cœlestium exposcere, atque
stra, i-
ta precesque confugere placitum est. Nequa-
no fer-
rita fuere. Sacerdos cum linteo, & stola, &
succes-
Crucis in medium prodijt, ab eo, sacrifici-
quinq-
bus, & exorcismis delinita bellua (mirum)
re Aca-
nulla cuiusquam noxa relicto nauigio, cum
tentatis
tentofis narium fistulis ingentem refalle-
tate, c-
vim, se admodum placido lapsu in mare
ram e-
sit. Lusitani, tamquam ex orco præter spem
am cu-
debitas diuinæ clementiæ laudes & gra-
sus, pr-
bant. Circa idem ferè tempus, in Somatran-
re in-
gius Albuquerius cum orbo extorriqué
ceter-
est puer. Ante eius aduentum, tyrannus
Inde
Pacenorum erga se voluntati diffusus, no-
Lusit-
ab urbe munierat castra; seque intra id mu-
duo
num cum tribus milibus armatorum tenet
buquerius, missis qui tyrannum iuberent
prop
possessione decidere; cum denuntiatione
sum ferre
que nil nisi verba & frustrations elicere-
supr-
te Aruano finitimo regulo, castra cum tu-
a Pag-
dum taxat Lusitanis aggressus, non sine imp-
obdi-
fiuorum expugnat, ac Geinale imperfecto, &
iund-
parte Aruano concessa, qui inter oppugna-
gant
aueras castrorum portas obsederat; pupilli-
fulte
gno populi assensu planuq; Regem acclama-
cui
& cum annuo tributo in verba Emmanuel
pon-
Clum ex foedere, in patria sede ac domicilio
parti-
locat. Eius pueritiæ regendæ, Molana pri-
lum
is, qui pupilli suscepserat causam: & rei mar-
curia, Lusitanorum amico Ninacunapani con-
laci-
dita: dein ad Mahometanos in officio congre-
dos, castellum ipso in aditu portus extrui ap-
cla-
pulit.

tum. Quæ ne res , adeò secundæ , nimium Lusitanos efferrent; quo die Geinalis capta sunt castella, ipso die ad Acenum oppidum , leucas à Paceno fere viginti ; dein ad Bintanum longè dispari successu pugnatum est. Georgius Brittus , nauibus quinque ab Cocino Molucas petens; cùm ex itinere Acena littora tenuisset ; auri occæcatus audiret, cuius vim ingentem in proximo delubro esse audierat; cum centum & viginti armatis in terram egreditur. Huic Abrahemus tyrannus obuiam cum sex elephantis , peditibus mille progressus, pugna commissa , Lusitanos complures temere inuestos , & in ijs Georgium ipsum interficit; ceteros grauiter saucios retro ad mare compellit. Inde in Georgij locum Antonio fratre suffecto, Lusitani Malacam traiiciunt. quò cùm item Albuquerius paulo post à Paceno superuenisset; duodecim amplius coactis in vnum nauibus , & propugnatoribus fermè sexcentis, Alodino , infestum de more Malacense littus habenti , arma inserre denuò placuit. Is nuper ad Pagum victus , vt supra demonstratum est, in Bintanum haud longè à Pago receperat se. Ea insula , Sincapurani obdita fauicibus , nobili securatur amne; qui ponte iunctus , dein se in mare euomens , portum nauigantibus præbet. Huic impositam amni urbem, insule cognominem, Alodinus , pulso , vti supra docuimus, vetere domino , præclarè munierat. ad pontis caput propugnaculum excitarat; à ceteris partibus, ferrate structuræ, ad latera ferienda, vallem & aggerem obiecerat. Portum ipsum , & falacia vada , & adacti fistuca flexuosi de more stipitum ordines ; & in assidua statione paratæ lancæ seu lembi egregiè tuebantur. Lusitani , pro-

X 3 pecer-

pe certa victorix spe profecti, nondum plorata regione, descendunt; duabusque partibus ad mœnia subire conati, cùm neque las attulissent, & stagnantibus circum aquaraginibus impliciti tenerentur; destinatus que hostium telis ac tormentis, promptus quique sternuntur. Nec felicius mari tentu pugnatio est, cùm & incognita obstante via hostilium nauigiorum agilitas, onerarias lanas, magnitudine ipsa inhabiles, crebris mentis afficeret. Ita, omisso incepto, & prae è suorum numero desideratis, dixerat
ces; Albuquerius Malacam rediit
Brittus ad Molucas, quò inten-
derat, nauigare per-
rexit.

Libri septimi finis.

